

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Úvodní slovo

Nové číslo Act Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni se po čase opět vrací k tématu etnické, kulturní, sociální, rasové a jazykové rozmanitosti. Není bezpochyby náhoda, že autoři zvolili - naprosto spontánně - ve svých příspěvcích právě zmíněnou problematiku. Nemusíme být odborníky na světové dějiny či mezinárodní vztahy, abychom si všimli, že za velkými ekonomickými proměnami, které se uskutečňují přímo před našima očima, se nalézá kulturní či etnický faktor. Potvrzuje se to, na co mnozí historici, antropologové či etnologové upozorňovali (počínaje Maxem Weberem) již dávno, totiž že rozvoj a hospodářská prosperita je do značné míry stavem mysli. Nikoliv přírodní zdroje, klimatické podmínky nebo geografická poloha, ale symbolická konfigurace podmiňující socializaci jedince je klíčem k „velikosti a bohatství národů“. Pokud by tomu tak nebylo, pak by vnitrozemské, hornaté a politicky izolované Švýcarsko bez významných surovin a obklopené ze všech stran mocnými sousedy náleželo k nejchudším státům planety. Soubor hodnot, který určuje povahu lidské osobnosti a podmiňuje pracovní etiku, se vytváří velmi dlouho. Trvalo celá staletí, než se z bažin a pralesů starověké Germánie, jejíž bizarní divoké obyvatele popisoval Tacitus, vytvořil nejmocnější národ Evropy. O to je však zmíněný normativní systém stabilnější a rezistentnější vůči všem nahodilým historickým poryvům. Neodstraní jej ani apokalyptické dopady světových válek, epidemií a revolucí.

Dlouhodobá odolnost symbolické soustavy, která se stává součástí etnických identit, přiměla mnohé myslitele devatenáctého a počátku dvacátého století k tomu, že ji povýšili na kategorii rasy. Pokud čteme některé, dnes prakticky zapomenuté autory zmíněného období,

zaujme nás, že jejich úvahy o globálním střetávání a soupeření různých ras, bílé, žluté, černé, nordické, alpské nebo středomořské, se ve své vnitřní logice v zásadě nelišily od soudobých teorií o proměnách a posunech světového řádu či střetu civilizací. Rozdíl je pouze v tom, že pojem rasy vycházel vstříc představám, které si lidé o sobě navzájem dělají, a zdá se být potvrzován staletou zkušeností lidského rodu. Obsahoval v sobě romantický mobilizující ethos a poetickou sílu, jaké dnešní terminologie sociálních a humanitních věd nemožnou nikdy dosáhnout. Jeho sémantické pole bylo mnohem atraktivnější než esoterické termíny sociálního konstruktivismu a relativismu. Z tohoto důvodu zůstalo rasové pojmosloví latentní součástí politické kultury, která se kdykoliv může probudit k životu.

Až jednou za mnoho tisíc let se do Evropy vrátí neproniknutelný a divoký Hercynský les rozprostírající se od Alasky po Ukrajinu, divoši přebývající na zarostlých troskách společensko-vědních ústavů pařížské Sorbonny mezi sebou povedou už po tisíci novou rasovou válku v blaženém nevědomí, že sociální disciplíny konce dvacátého století tento pojem zavrhnly jako vědecky nesprávný a politicky nekorektní.

V Plzni 25.2.2012

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.